

Sporočilo za javnost

Agencije EU za droge v Lizboni

EVROPSKO POROČILO O DROGAH 2020: POUČENJE

Pandemija COVID-19 in razširjen trg drog prinašata nova tveganja za varnost in zdravje ljudi v Evropi

(22. 9. 2020, LIZBONA — **PREPOVED OBJAVE DO 11.00 po srednjeevropskem času/10.00 po lizbonskem času**) Široka dostopnost vseh vrst drog, proizvodnja drog v Evropi in pojav snovi z močnim učinkom so le nekateri od zaskrbljujočih pojavov, ki jih **Evropski center za spremljanje drog in zasvojenosti z drogami (EMCDDA)** obravnava v **Evropskem poročilu o drogah 2020: Trendi in razvoj** ⁽¹⁾. Agencija v svojem najnovjšem letnem pregledu, s katerim zaznamuje 25. obletnico spremljanja stanja na področju drog, opisuje stanje konec leta 2019 in nedavne spremembe, ki jih je povzročila pandemija **COVID-19** v začetku leta 2020.

V poročilu so poudarjeni najnovejši pojavi, kot so zasegi rekordnih količin kokaina in velikih količin heroína, povečevanje proizvodnje sintetičnih drog ter zaskrbljenost zaradi konoplje z močnim učinkom, novih sintetičnih opioidov in tablet ekstazija, ki vsebujejo visoke koncentracije MDMA. Na podlagi najnovejših hitrih raziskav, ki jih je opravila **EMCDDA**, (spomladi 2020) ⁽²⁾ so v poročilu obravnavane tudi težave pri uporabi drog in na trgu drog zaradi pandemije **COVID-19**, ki bodo lahko imele dolgoročne posledice tako za programe zdravljenja od drog, kot tudi za organe kazenskega pregona. Obstaja bojazen, da bodo inovativni modeli distribucije drog, ki so se razvili med ukrepi omejevanja gibanja v času pandemije, skupaj s socialno ekonomskim vplivom pandemije na ranljive skupine nova težava, ki se bo pridružila že obstoječim izzivom, povezanim z veliko ponudbo drog.

Evropska komisarka za notranje zadeve Ylva Johansson je dejala: „V *Evropskem poročilu o drogah 2020* so izpostavljene nevarnosti, ki jih proizvodnja prepovedanih drog in nedovoljen promet z njimi predstavljajo za varnost in zdravje državljanov EU. Dobičkonosni trgi prepovedanih drog, ki jih upravljajo organizirane kriminalne družbe, rekordne ravni zaseženega kokaina in velike količine zaseženega heroína dokazujejo, da storilci kaznivih dejanj, ki za promet z drogami izkoriščajo legalne oskrbovalne verige, ladijski promet in velika pristanišča, predstavljajo stalno nevarnost. Zaradi vse večje dostopnosti vseh vrst prepovedanih drog se povečujejo tveganja za zdravje. Nova strategija in akcijski načrt EU za boj proti drogam za obdobje 2021–2025 vzpostavljata politični in strateški okvir za učinkovito in celovito reševanje izzivov, ki jih predstavljajo droge na področju varnosti in javnega zdravja, z uporabo vseh ustreznih pristopov na lokalni, nacionalni, evropski in mednarodni ravni.“

Stanje na področju drog v Evropi do leta 2020: ključni poudarki

V tej letni analizi so bile opredeljene naslednje „ključne ugotovitve“:

Vse pogosteje so prestrežene velike pošiljke drog – povečanje števila zasegov velikih količin kokaina, hašiša in vse bolj tudi heroína, ki se prevažajo po morju, vzbuja skrb, da organizirane kriminalne družbe vse bolj prodirajo v zakonite oskrbovalne verige, ladijski promet in velika pristanišča.

V Evropi se povečuje problematika kokaina – povečala se je čistost kokaina in povečalo se je število ljudi, ki se prvič vključujejo v zdravljenje. Zasežene so bile največje količine kokaina doslej (181 ton, 110 000 zasegov).

Zaskrbljenost vzbuja potencialno tveganje večje uporabe heroina in posledične škode – količina zaseženega heroina v EU se je v letih 2017 in 2018 skoraj podvojila (s 5,2 tone se je povečala na 9,7 tone). Pojavljajo se tudi redna poročila o proizvodnji heroina znotraj EU. To nakazuje, da moramo biti pozornejši na morebitne znake povečanega zanimanja uporabnikov za to drogo. Dostop do nadomestnega zdravljenja z opioidi je v nekaterih državah še vedno omejen.

Razumevanje vpliva konoplje z močnim učinkom in novih proizvodov na javno zdravje – hašiš in marihuana danes v povprečju vsebujeta dvakrat toliko THC kot pred desetimi leti. Zato je treba pozorno spremljati trg konoplje, še posebej ker se pojavljajo tudi nove oblike konoplje (npr. koncentracije, proizvodi v jedilni obliki).

Povečana in raznolika proizvodnja drog v Evropi – v Evropi se še naprej proizvajajo tako uveljavljene, kot tudi nove droge namenjene lokalnim in svetovnim trgov, odkritih je vse več laboratorijev in proizvodnih obratov, pri čemer se uporabljajo vedno bolj raznolike kemikalije.

Stalna razpoložljivost proizvodov z visoko koncentracijo MDMA opozarja na potrebo po večji ozaveščenosti uporabnikov – v Evropi se širi proizvodnja na področju sintetičnih drog, kar dokazuje stalna razpoložljivost tablet z visoko vsebnostjo MDMA in praškov z visoko čistostjo, ki pomenijo veliko tveganje za zdravje uporabnikov. Nujni so ukrepi za preprečevanje škodljivih učinkov uporabe drog, ki se uporabljajo v nočnem življenju.

Vse večja kompleksnost na trgu drog prinaša izzive na področju zakonodaje in tveganja za zdravje – v nekaterih državah so vse večja težava manj razširjene in nenadzorovane snovi, saj so bile zasežene večje količine ketamina, GHB in LSD, zaskrbljenost pa vzbuja tudi uporaba dušikovega oksida (smejalnega plina) in benzodiazepinov.

Potrebni so novi pristopi in inovativne strategije, da se poveča obseg zdravljenja hepatitisa C – izboljšanje dostopa injicirajočih uporabnikov drog do preprečevanja, testiranja in zdravljenja hepatitisa C je ključnega pomena za preprečevanje okužb v tej skupini uporabnikov drog. Pomembna je uvedba boljših diagnostičnih in epidemioloških metod za prepoznavanje kronično okuženih oseb.

Smrti zaradi prevelikih odmerkov drog so vedno bolj povezane s starajočim prebivalstvom – število smrti zaradi prevelikega odmerka droge se je v starostni skupini nad 50 let med letoma 2012 in 2018 povečalo za 75 %; po ocenah je bilo leta 2018 v EU 8 300 smrti zaradi prevelikega odmerka droge. Smrt zaradi prevelikega odmerka opioidov je mogoče preprečiti s pravočasno uporabo naloksona.

Nove psihoaktivne snovi (NPS) postajajo vedno večji problem – v zadnjih treh letih je bila v Evropi prvič doslej odkrita približno ena nova psihoaktivna snov na teden; leta 2019 je bilo odkritih 53 snovi.

Pojav novih sintetičnih opioidov je skrb vzbujujoč primer nenehnega prilagajanja trga – leta 2019 je bilo prvič odkritih osem nenadzorovanih novih sintetičnih opioidov, med njimi tudi nekateri iz raznolikih in novih skupin, kar predstavlja nove izzive na področju javnega zdravja.

Izzivi pandemije COVID-19 na področju drog

V poročilu EMCDDA, ki predstavlja izsledke hitrih raziskav, je opisano, da so bile številne službe za zdravljenje zasvojenosti od drog na začetku omejevalnih ukrepov zaradi pandemije COVID-19, prisiljene ukiniti ali omejiti svoje storitve, vendar so se hitro prilagodile in sprejele inovativne rešitve (npr. prek telemedicine), da so zagotovile hiter dostop do zdravljenja in drugo podporo. Kriza je imela na začetku mešan učinek na vzorce uporabe drog, pri čemer so se najprej pokazali znaki upadanja zanimanja za snovi, ki se pogosto uporabljajo v družabnem okolju (npr. MDMA, kokain), očitno pa se je v nekaterih skupinah povečala uporaba drugih snovi (npr. konoplja, novi benzodiazepini). Na začetku epidemije je bila dobava na lokalnih trgih drog prekinjena, kar je povzročilo pomanjkanje in dvig cen, vendar se to s sproščanjem protiepidemijskih ukrepov lahko spremeni.

V poročilu je tudi pojasnjeno, da so organizirane kriminalne družbe hitro prilagodile *način delovanja*, zlasti na maloprodajni ravni. Ker je bila ulična prodaja zaradi omejitev gibanja onemogočena, so uporabniki in preprodajalci drog začeli uporabljati darknet, platforme družbenih omrežij ter storitve dostave paketov na dom. Pri spremljanju trga drog se je pokazalo, da se je na veleprodajni ravni tihotapljenje z letalskim potniškim prometom zmanjšalo, trgovina s pomorskim prometom pa se je nadaljevala na enaki ravni kot pred pandemijo. Prav tako se zdi, da v Evropi ni bilo večjega vpliva pandemije na proizvodnjo sintetičnih drog in gojenje konoplje.

Direktor centra EMCDDA Alexis Goosdeel je povedal: „Pandemija COVID-19 je imela takojšen negativen vpliv na uporabo drog, maloprodajo drog in storitve na področju drog. Je pa tudi izpostavila posebne potrebe uporabnikov drog. Čeprav bo potrebno dolgoročni vpliv pandemije na trg drog še oceniti, kratkoročno že opažamo spremembe, kot so večje zanimanje za uporabo digitalnih tehnologij in inovativne pristope v zdravljenju zasvojenosti od drog z rešitvami e-zdravja in m-zdravja. Pri tem pa se moramo zavedati nevarnosti, da bodo lahko zaradi socialno ekonomskih posledic krize nekatere skupine bolj izpostavljene tveganjem uporabe drog in bolj dovzetne za vključitev na trg drog, kar bo povzročilo še večji pritisk na naše, že tako zelo obremenjene službe. Zato je nujno hitro ukrepanje, da se identificirajo in obravnavajo nova tveganja, ki se lahko pojavijo v teh hitro spreminjajočih se razmerah.“

Predsednica upravnega odbora centra EMCDDA Laura d'Arrigo je sklenila: „Ob objavi letošnjega *Evropskega poročila o drogah*, ki zaznamuje 25. obletnico EMCDDA, se spopadamo z zahtevnimi razmerami, povezanimi z drogami, ki se dodatno zaostrojujejo zaradi učinkov pandemije COVID-19. Evropski uravnoteženi pristop k problematiki drog je ključen za pravočasno odzivanje na tveganja, ki jih za varnost in zdravje ljudi predstavljajo prepovedane droge. Današnje poročilo nas opozarja, da je bolj kot kdaj koli prej, objektivna ocena stanja na področju drog v Evropi ključnega pomena za opredelitev učinkovitih odzivov in načrtovanje skupne poti za naprej.“

(¹) Evropsko poročilo o drogah (v angleščini) in povzetek ključnih vprašanj (v 24 jezikih) sta na voljo na spletni strani www.emcdda.europa.eu/edr2020. Podatki, na katerih temelji poročilo, so na voljo v statističnem biltenu 2020 na spletni strani www.emcdda.europa.eu/data/stats2020. Referenčno obdobje za stanje na področju drog sega do konca leta 2019.

(²) Več informacij je na voljo na spletnih straneh www.emcdda.europa.eu/topics/covid-19 in www.emcdda.europa.eu/publications/ad-hoc/covid-19-resources.